

INTERGEMEENTELIJK SAMENWERKINGSVERBAND
VOOR RUIMTELIJKE ORDENING EN SOCIO-ECONOMISCHE EXPANSIE

AALST – SCHOTTE

AANLEG VAN DE OMGEVINGSWERKEN ROND HET SPORTCOMPLEX

BUREAUSTUDIE

Verbrugge A. & Cherretté B.

ARCHEOLOGIENOTA – 2016H122

Inhoudstafel

Kader	3
DEEL 1 . Verslag van de resultaten van het bureauonderzoek	4
1.1. Beschrijvend gedeelte	4
1.2. Assessmentrapport	15
1.2.1. Een tekstuele beschrijving van de landschappelijke ligging van het onderzochte gebied ..	15
1.2.2. Een tekstuele historische beschrijving van het onderzochte gebied.....	19
1.2.3. Een tekstuele beschrijving van het onderzochte gebied in zijn archeologisch kader	28
1.2.4. Datering en interpretatie van het onderzochte gebied.	29
1.2.5. Een tekstuele synthese : evaluatie van de onderzoeksvragen	29
1.2.6. Samenvatting gericht op een gespecialiseerd publiek	32
1.2.7. Samenvatting gericht op een niet gespecialiseerd publiek	32
DEEL 2 . Bibliografie	32
DEEL 3 . Bijlagen.....	33
3.1. Plannenlijst	33

Bron foto voorpagina : www.nieuwblad.be, Schotte, een stukje Aalsterse geschiedenis, artikel door Veronique Van Geit op 12/04/2013.

Kader

Deze archeologienota heeft als onderwerp de aanleg van de omgevingswerken rond het nieuwe sportcomplex op de voormalige terreinen van de industriële site Schotte te Erembodegem (Aalst) door het Autonoom Gemeentebedrijf SportAG Aalst. Het sportcomplex zelf en bijhorende parking vormen géén onderwerp van deze archeologienota. De stedenbouwkundige vergunning hiervoor is reeds eerder bekomen.

Het onderzoeksproject bevindt zich op de voormalige gronden van leerlooierij Schotte, die tot 1997 actief was op de terreinen. In het kader van de omvorming van dit *brownfield* tot een sport- en recreatiedomein, zijn er op deze site, omwille van de zware bodemverontreiniging, reeds verschillende acties ondernomen met impact in de bodem. Na de sloop van de fabrieksgebouwen, waarbij de funderingen integraal zijn uitgegraven, vond een bodemsaneringsproject plaats.

De geplande omgevingswerken bestaan uit de tuinaanleg rond het gebouw. Gelet op de voorgeschiedenis van het terrein (industriebouw en vervuiling) en de daaruit volgende richtlijnen in het kader het bodemsaneringsproject, zullen de terreinwerken voor de omgevingsaanleg zich beperken tot de aanleg van enkele taluds en behoud van bestaande begroeiing, maar geenszins gepaard gaan met bodemingrepen.

DEEL 1. Verslag van de resultaten van het bureauonderzoek

1.1. Beschrijvend gedeelte

1.1.1. Administratieve gegevens

Projectcode : 2016H122

Erkend archeoloog : SOLVA OE/ERK/Archeoloog/2015/00038

Locatie : Aalst (**figuur 1-2**)

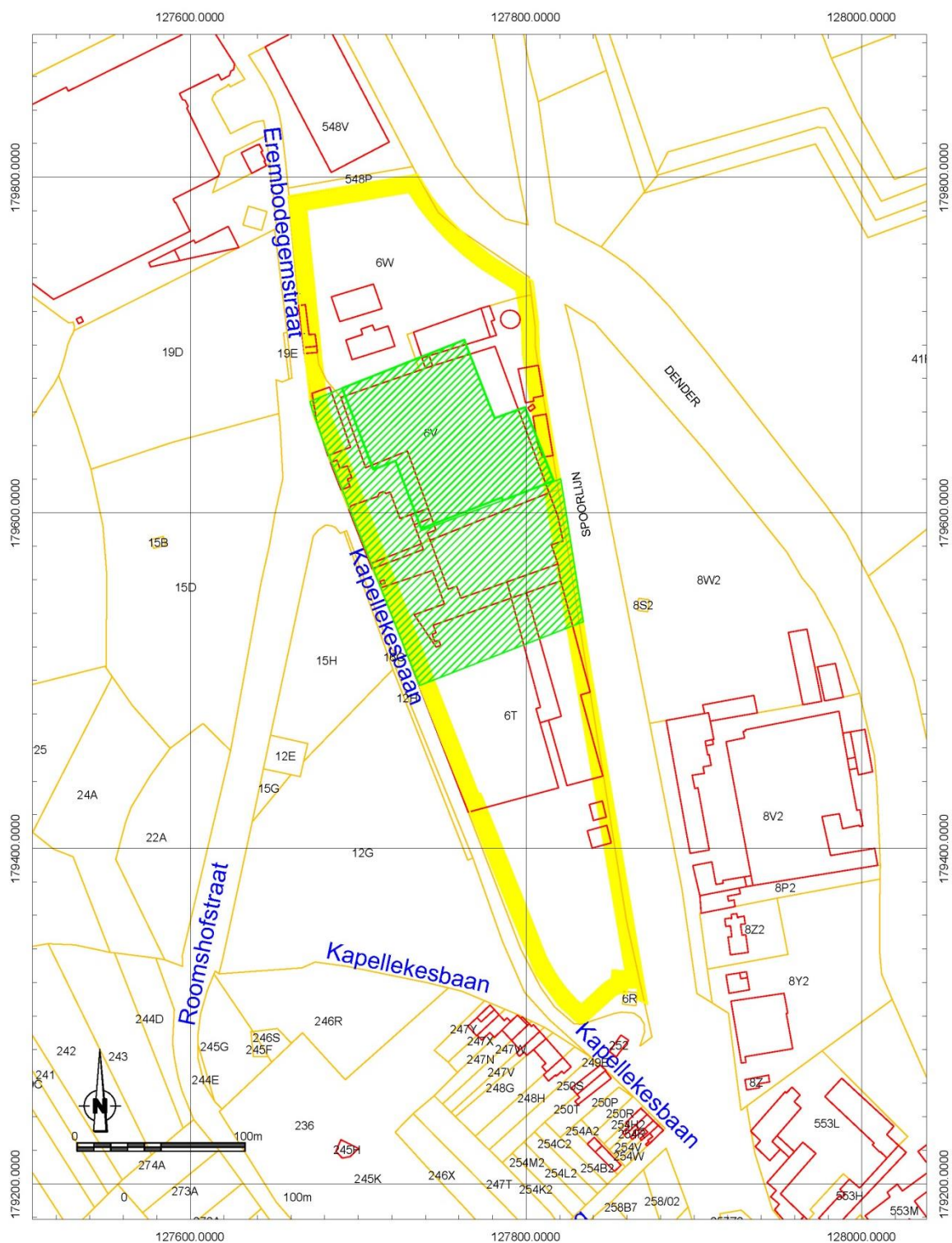
Aalst 2de Afdeling, Sectie B, perceelnummers 6W, 6V, 6T

Bounding box : punt 1: $x=127663,03/y=179781,02$; punt 2: $x=127729,35/y=179797,24$; punt 3: $x=127830,29/y=179303,40$; punt 4: $x=127865,57/y=179323,85$.

Onderzoeksgebied : 32213 m²

Uitvoeringstermijn : 17-23/08/2016

Aard van het onderzoek : bureauonderzoek

Figuur 1. Uittreksel van het kadastraal plan met de situering van de geplande omgevingswerken (gele lijn). De groen gearceerde zone is de zone van het nieuwe sportcomplex en parking (reeds vergund). De voormalige fabrieksgebouwen zijn aangeduid met de rode lijnen (www.dov.vlaanderen.be).

Figuur 2. Topografische kaart met aanduiding van site Schotte (rood) (www.geopunt.be).

1.1.2. De archeologische voorkennis

Niet van Toepassing.

1.1.3. De recente bouwgeschiedenis

Voor een vlotte verdere lezing van deze nota vermelden we dat de terreinen die onderwerp uitmaken van deze archeologienota in de 20ste eeuw in gebruik waren als industriegebied (voormalige leerlooierij Schotte). Het merendeel van de terreinen werd in beslag genomen door industriebouw. Ten gevolge van de jarenlange activiteiten kenmerkten de terreinen zich door een hoge mate aan industriële vervuiling. Voorafgaand aan de herontwikkeling van dit *brownfield* vond dan ook een uitgebreid bodemsaneringsproject plaats met strikte bepaling waarbij bij de herbestemming dient rekening gehouden te worden. De uitwerking van de concrete plannen voor de omgevingsaanleg is hierdoor mede bepaald.

Een omstandige beschrijving van de terreinen en de bodemsanering komt verder aan bod als onderdeel van het assessment (hoofdstuk : historische beschrijving van het onderzochte gebied).

1.1.4. De onderzoeksoopdracht

Vraagstelling : Het bureauonderzoek ten behoeve van de vergunningsaanvraag voor de omgevingswerken heeft tot doel om op basis van bestaande bronnen informatie te verzamelen over de aan- of afwezigheid van een archeologische site op het terrein, de karakteristieken en bewaringstoestand ervan, de relatie met het landschap, de waarde ervan en de wijze waarop met het terrein moet omgegaan worden bij de geplande bodemingrepen. Volgende onderzoeksvragen worden behandeld:

- Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologische potentieel van het terrein?
- Wat is de impact van de geplande werken?
- Is verder vooronderzoek noodzakelijk en welke vorm dient dit aan te nemen?

De randvoorwaarden : niet van toepassing

Beschrijving van de geplande werken :

De geplande werken zijn inrichtingswerken rond het recent aangelegde sportcomplex op de site 'Schotte'. Het gaat concreet om de tuinaanleg rondom het complex (**zie figuur 3**).

Omwillen van de bevindingen van het bodemsaneringsproject, worden uitgravingen vermeden. De geplande omgevingswerken houden hier rekening mee door zoveel als mogelijk bestaande beplanting te behouden en plaatselijk te werken met taluds.

Hieronder worden de geplande omgevingswerken in detail besproken. Een projectie van de geplande werken op de locatie van de voormalige fabrieksgebouwen is te vinden in de synthese achter het assessment (**figuur 19-20**).

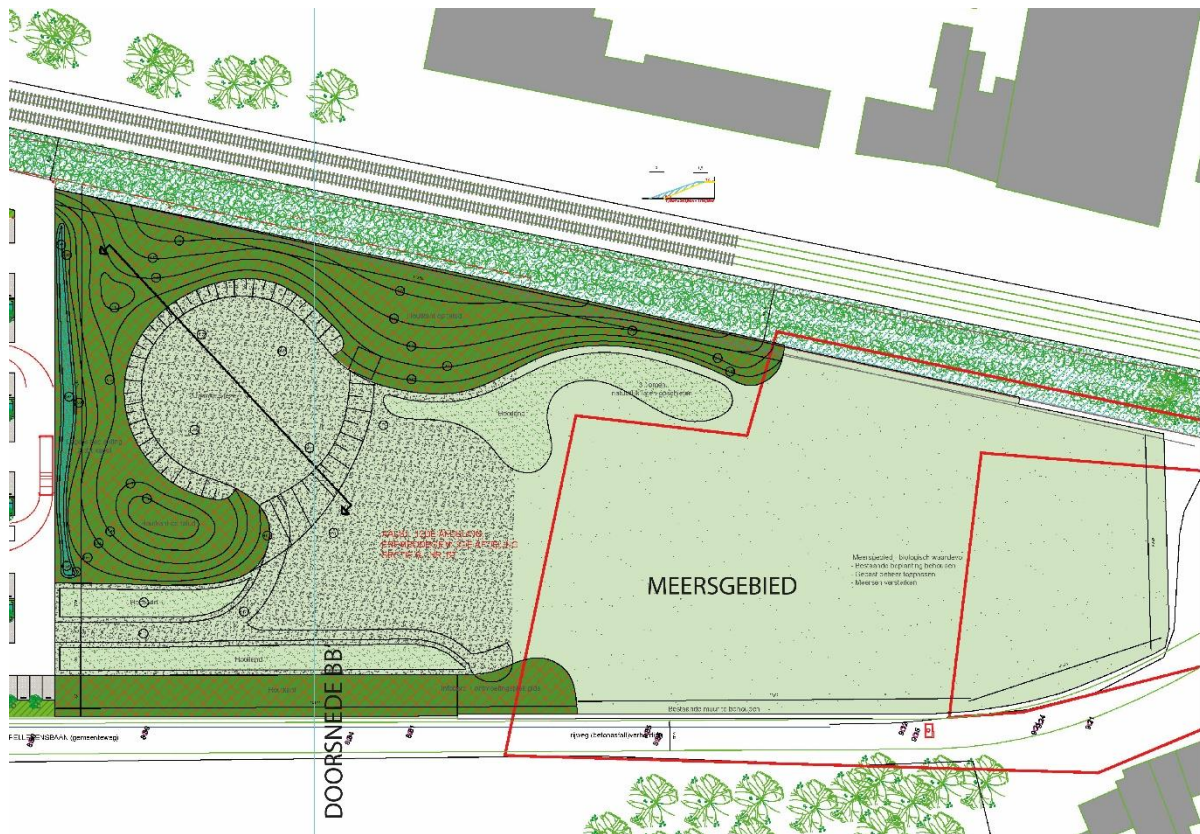
Figuur 3. Ontworpen toestand van de werken (studiebureau ABETEC) (gedetailleerd plan, zie bijlage plannummer 1).

De zuidelijke zone van het sportcomplex

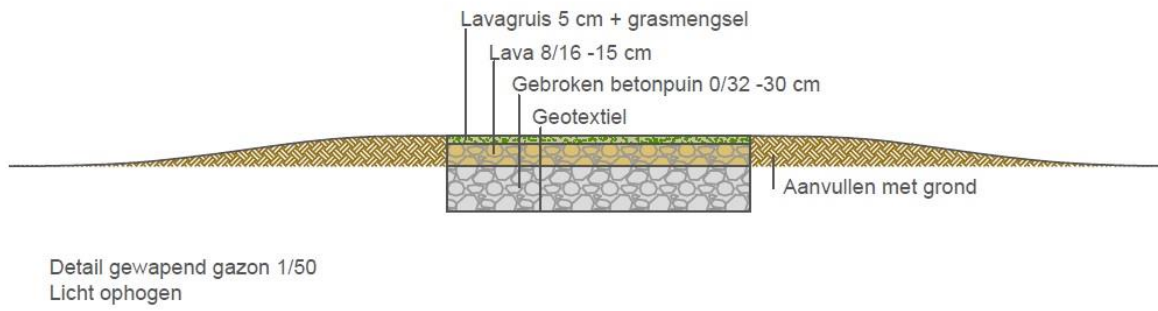
Op de zuidelijke zone (**figuur 4-6**) worden enerzijds taluds (groen) en een zone met gewapend gazon (grijs gearceerd) aangelegd, anderzijds wordt een bestaand meersgebied behouden.

De hoogtes van de taluds liggen tussen ca. 0,5 m en 4 m hoger dan het huidige maaiveld. Voor de zone met gewapend gazon gebeurt eveneens een lichte ophoging, bovenop een fundering van gebroken betonpuin (30 cm dik) (**figuur 5**). Deze zones (taluds en gewapend gazon) situeren zich bovenop de gesloopte en gesaneerde fabrieksgebouwen. In deze plaats is deze grond reeds sterk vergraven (bouw, ontmuring en aanleg leeflaag in kader van sanering).

Het oostelijke stuk van de zuidelijke zone bestaat uit een meersgebied, dat biologisch waardevol is. Daar wordt de bestaande beplanting behouden. In deze zone zijn bijgevolg geen werken gepland met ingreep in de bodem.

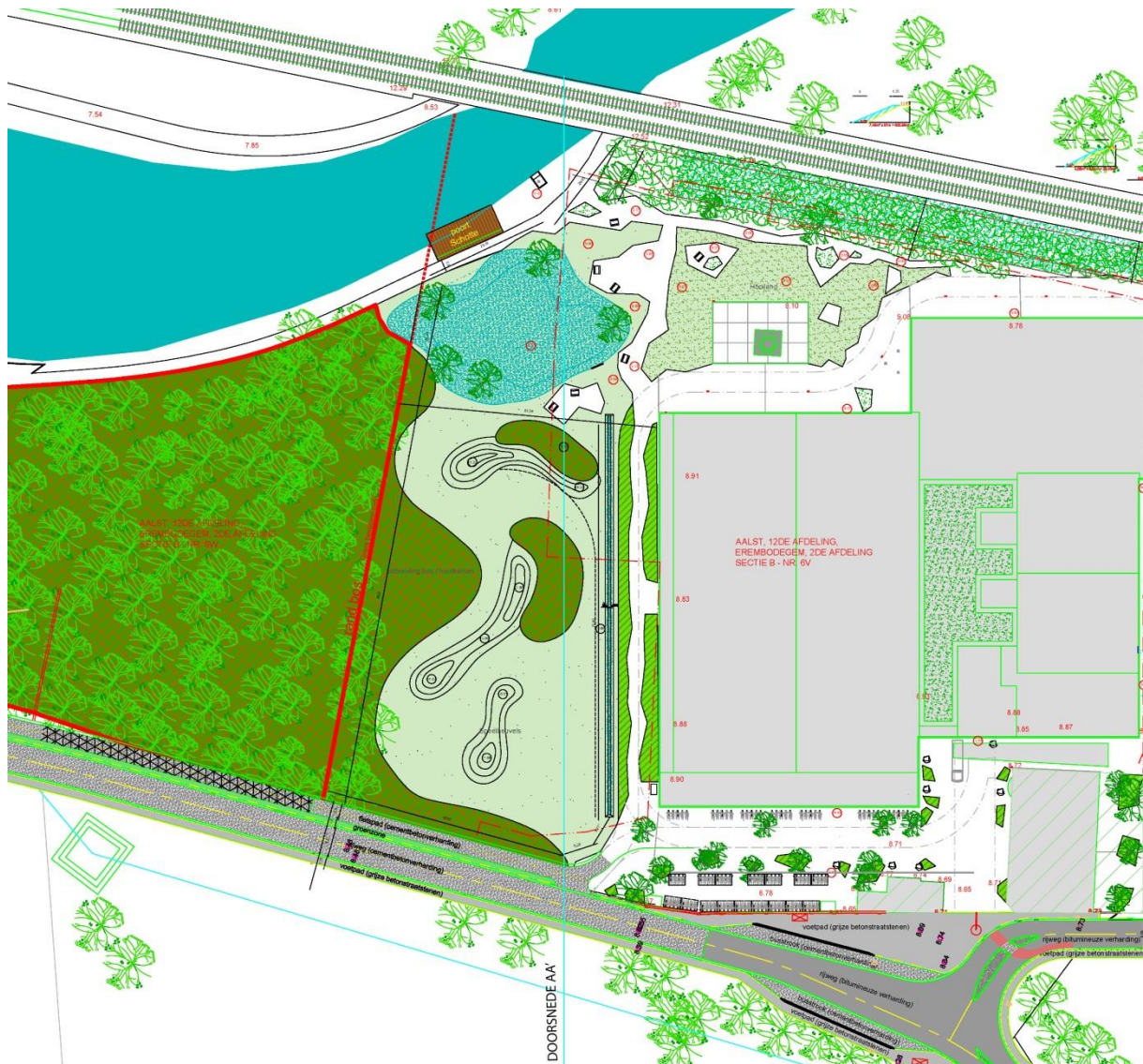
Figuur 4. Uitsnede uit het plan met de ontworpen toestand met de positie van de dwarsdoorsnede BB' (studiebureau ABETEC).

Figuur 5. Doorsnede van het gewapend gazon (studiebureau ABETEC).

Figuur 6. Doorsnede BB' zoals aangeven op figuur 4 (studiebureau ABETEC) (gedetailleerd plan, zie bijlage plannummer 2).

De noordelijke zone van het sportcomplex

Figuur 7. Uitsnede uit het plan met de ontworpen toestand met de positie van de dwarsdoorsnede AA' (studiebureau ABETEC).

Deze zone (**figuur 7-9**) wordt aansluitend aan het sportcomplex opgehoogd met taluds tot een 2-tal meter boven het huidige maaiveld. In de noordoostelijke hoek komt een wadi, maar deze zal zich ook bevinden binnen opgehoogde grond.

Ook deze terreinen bevinden zich ter hoogte van de voormalige en gesaneerde fabrieksgebouwen. De meest noordelijke zone van het terrein bestaat uit te behouden bosgebied.

Figuur 9. Doorsnede AA' zoals aangeven op figuur 8 (studiebureau ABETEC).

1.1.5. Een beschrijving van de werkwijze en strategie van het vooronderzoek

Voor het bureauonderzoek zijn de aardkundige gegevens online opgezocht via www.dov.vlaanderen en, www.geopunt.be. Het historisch kaartmateriaal en de CAI, zijn geraadpleegd via het geoportaal van het agentschap Onroerend Erfgoed.

De verslagen en rapporten in verband met het uitgevoerde bodemsaneringsproject zijn intern binnen SOLVA opgevraagd en geraadpleegd. De meest actuele plannen voor de omgevingswerken zijn opgevraagd bij studiebureau ABETEC.

1.2. Assessmentrapport

Een assessment van het onderzochte gebied.

1.2.1. Een tekstuele beschrijving van de landschappelijke ligging van het onderzochte gebied

De zogenaamde site 'Schotte' is gelegen aan de zuidoostelijke rand van het woongebied van de stad Aalst. Het terrein wordt voorts omgeven door het stadspark en het natuurgebied de Osbroek in het westen en door de woonkern van Erembodegem in het zuiden. De Dender en de spoorweg Aalst-Brussel begrenzen het terrein in het oosten.

De stad Aalst is gelegen in het oosten van de provincie Oost-Vlaanderen en bevindt zich in de Dendervallei. De historische binnenstad is grotendeels te situeren op de linkeroever van de Dender. Dit gebied behoort tot de ecoregio van de Midden-Vlaamse overgangsgebieden, meer bepaald het Midden-Vlaams glooiend zandleemdistrict. Ten zuidwesten hiervan situeert zich het Zuid-Vlaams lemig heuveldistrict. Hierbij lopen verschillende heuvelruggen van het zuidwesten naar het noordoosten. Aalst bevindt zich op de overgang van het zandleemdistrict naar het lemig heuveldistrict.¹

De middeleeuwse stad is ontstaan op de plaats waar één van de uitlopers van deze heuvels steil afdaalt naar de alluviale bedding van de Dender.² Tijdens de winter kwam de bedding van de Dender tot aan de rand van deze uitloper. Aan de zuidzijde begrenst de vallei van de Hoezebeek en de Siesegembeek het hoger gelegen deel. Het zuidelijke deel van deze uitloper bestaat uit de Hoezekouter die langzaam afloopt in noordoostelijke richting. Waarschijnlijk is de middeleeuwse Aalsterkouter, zoals vermeld in de bronnen, te situeren in dit noordoostelijk deel.³

Het onderzoeksgebied zelf is gesitueerd ten zuidoosten van de historische stadskern, op de linkeroever van de Dender. De aanleg van de leerlooiersfabriek past binnen de golf van industrialisatie van de stad langs de Dender vanaf de 19de eeuw.

De site is gelegen op ca. 9 m TAW, op de linkeroever van de Dender (**figuur 10**). De noordoostelijke hoek van het terrein grenst aan de Dender, de zuidoostelijke hoek van het terrein ligt op ca. 150 m verwijderd van de Dender. Het gaat om een vrij vlak terrein.

Figuur 10. Hoogtemodel van het terrein (dwarsdoorsnede op het noordelijke deel van het terrein, zuidwest-noordoost oriëntatie). De plaatselijke opduiking is de spoorwegberm. Rechts daarvan situeert zich de Dender (www.geopunt.be)

¹ In't Ven & De Clercq 2005, p. 21-23.

² In het huidige straatbeeld is nog een belangrijk hoogteverschil te merken tussen de Grote Markt en de Dender.

³ De Groote 2010, p.250.

De gronden staan aangeduid als 'bebouwde zone' (OB) en 'sterk vergraven grond' (OT) op de bodemtypekaart (**figuur 11**).

Op de bodemassociatiekaart valt af te lezen dat de ondergrond van het terrein voornamelijk uit leemgronden met textuur B-horizont (oranje) bestaat (**figuur 12**), op de grens met de natte alluviale gronden zonder profielontwikkeling van de Dender (paars).

De quartairgeologische profieltypekaart karakteriseert het noordelijke deel van het terrein als holocene en/of tardiglaciale fluviatile afzettingen bovenop de pleistocene sequentie (**figuur 13**). De zuidelijke zone heeft geen holocene en/of tardiglaciale afzettingen bovenop de Pleistocene sequentie.

Figuur 13. De quartairgeologische profieltypekaart (www.dov.vlaanderen.be).

Het paleogene (tertiaire) substraat bestaat uit een grijze klei tot silt, kleihoudend substraat (Formatie van Kortrijk, Lid van Moen).⁴

⁴ www.dov.vlaanderen.be

Stedelijk Gebied Aalst, vastgelegd bij besluit van de Vlaamse Regering op 4 juli 2003, is de bestemming gewijzigd tot "Randstedelijk Groengebied met dagrecreatieve en natuureducatieve infrastructuur"⁹.

1.2.2. Een tekstuele historische beschrijving van het onderzochte gebied

Het onderzoeksgebied bevindt zich buiten de laatmiddeleeuwse stad, meer bepaald ongeveer 700 m ten zuiden van de laatmiddeleeuwse stadsomwalling. Aangezien het pas in de 19de eeuw is dat Aalst buiten deze omwalling zal uitgroeien, kan dit gebied niet als onderdeel van de middeleeuwse stadsontwikkeling beschouwd worden.

Op basis van historische bronnen, de Inventaris Bouwkundig Erfgoed en de Centraal Archeologische Inventaris (zie onder) konden slechts enkele elementen in verband met de geschiedenis van het terrein opgelijst worden. Samengevat herbergen de terreinen mogelijk sporen van (post-)middeleeuwse perceelsindeling, vooral op het noordelijke deel van het terrein.

1.2.2.1. Inventaris Bouwkundig Erfgoed

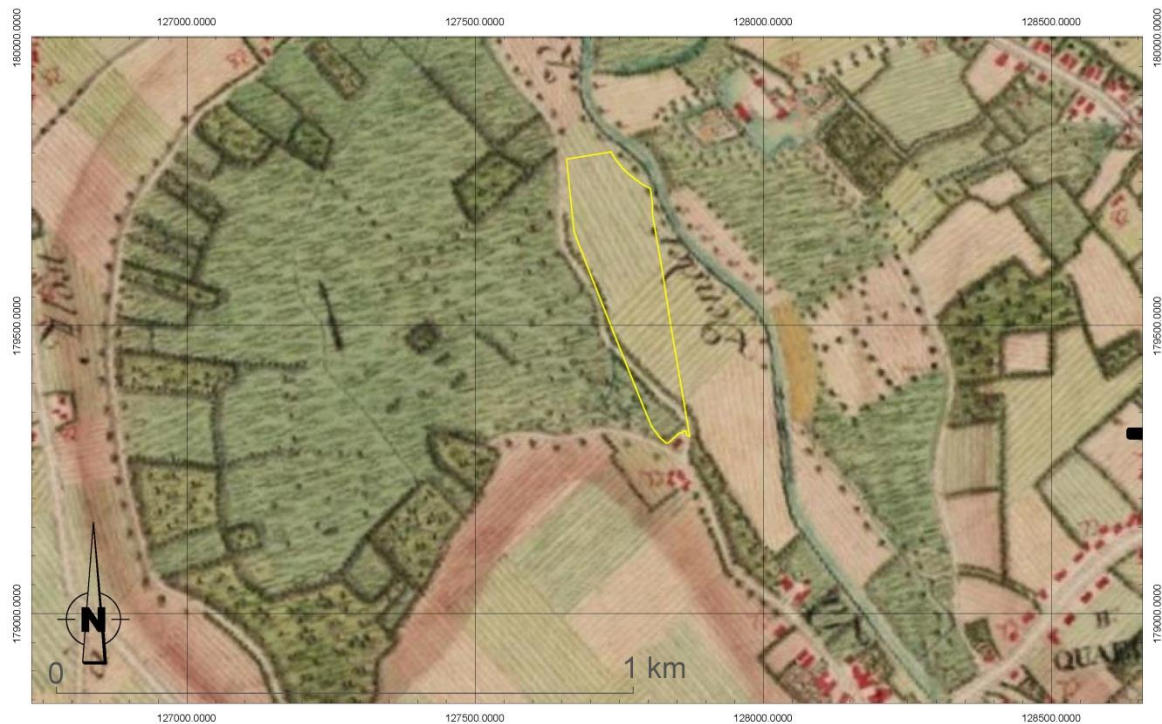
Net ten zuiden van het terrein is een kapel gesitueerd, de kapel Onze-Lieve-Vrouw Termuren.¹⁰ De huidige kapel dateert uit 1763 en werd gebouwd ter vervanging van een oudere Mariakapel, vermoedelijk uit de 16de eeuw. De kapel wordt gelinkt aan het Hof ten Hale, gesitueerd naast de Dender in Erembodegem.

1.2.2.2. Historisch – cartografische documentatie van het projectgebied

1.2.2.2.1. Jozef Johan Frans Ferraris – Kabinetskaart der Oostenrijkse Nederlanden en het Prinsbisdom Luik: Aelst (1771-1778)

⁹ <http://www.aalst.be/default.asp?rubriekid=408>.

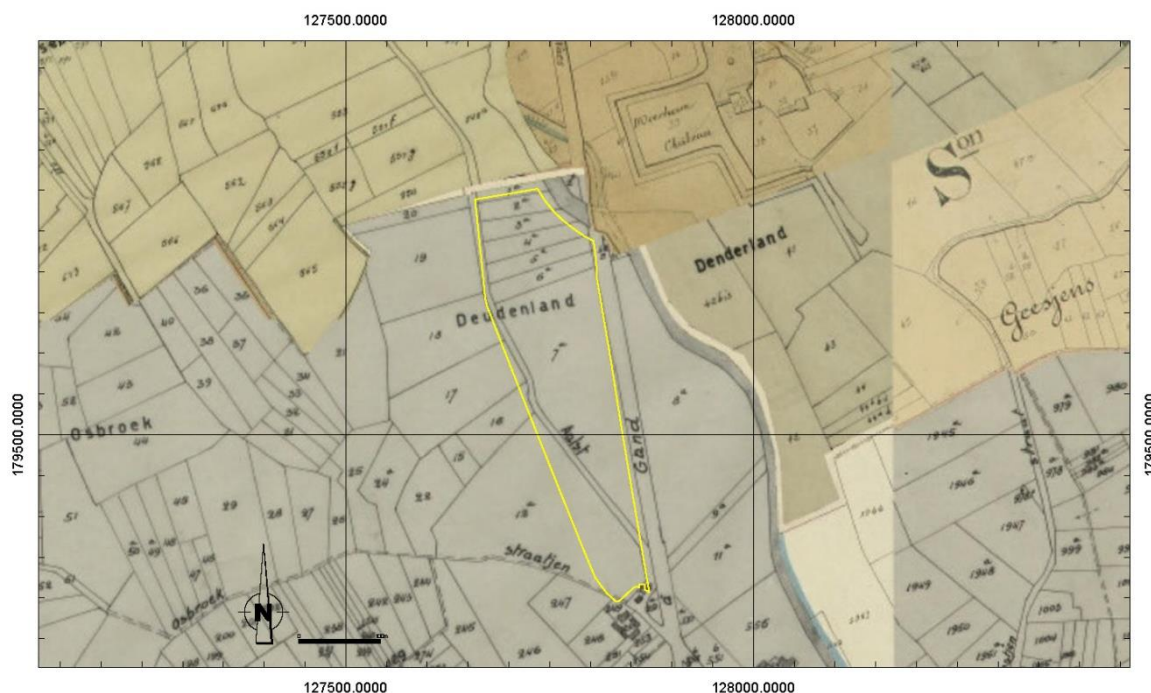
¹⁰ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/>. (ID : 341).

Figuur 15. Detail van de Ferraris kaart (1771-1778) met aanduiding van het onderzoeksgebied (Geoportaal Onroerend Erfgoed).

Op de Ferrariskaart (**figuur 15**) zijn de terreinen als landbouwgebied in gebruik. Verder is te zien dat de huidige Kapellekensbaan, die het terrein in het westen afbakt, aan het zuidelijk deel van het terrein een ander verloop kende.

1.2.2.2.2. Philippe Chrétien Popp - Atlas cadastral parcellaire de la Belgique (1842-1879)

Figuur 16. Detail van het kadasterplan van Popp (1842-1879) met afbakening van het onderzoeksgebied (geel) (Geoportaal Onroerend Erfgoed).

De kadasterkaart van Popp (figuur 16) toont eveneens zoals de Ferrariskaart dat de huidige Kapellekensbaan aan het zuidelijk deel van het terrein een ander verloop kende. Verder is er geen bebouwing op de percelen gekend. Op de rechteroever van de Dender is het waterkasteel van Overhamme te zien (CAI 155476).

1.2.2.3. De recente bouwgeschiedenis : leerlooierij Schotte

De terreinen die onderwerp uitmaken van deze archeologienota waren in de 20ste eeuw in gebruik waren als industriegebied (voormalige leerlooierij Schotte). Het merendeel van de terreinen werd in beslag genomen door industriebouw (foto 1-2).

De voormalige lederfabriek (chromleerlooierij) Schotte is opgericht in 1921. Gezien het moerassige karakter van het terrein, werd het terrein voor de aanbouw opgehoogd met assen (resten van steenkoolstookinstallatie) en puin. Deze laag is gekarteerd in een aantal grondboringen. De dikte ervan kan variëren van enkele centimeters tot ca. 1 m dik¹¹.

Huiden van runderen werden er bewerkt tot bovenleder voor schoenen en handtassen. De activiteiten werden stopgezet voorafgaandelijk aan het faillissement en de openbare verkoop in 1997.

¹¹ Coopman et.al. 2010.

Foto 1. Luchtfoto van het terrein, vóór de sloop van de fabriek. Opname tijdens 2005-2007. (www.geopunt.be).

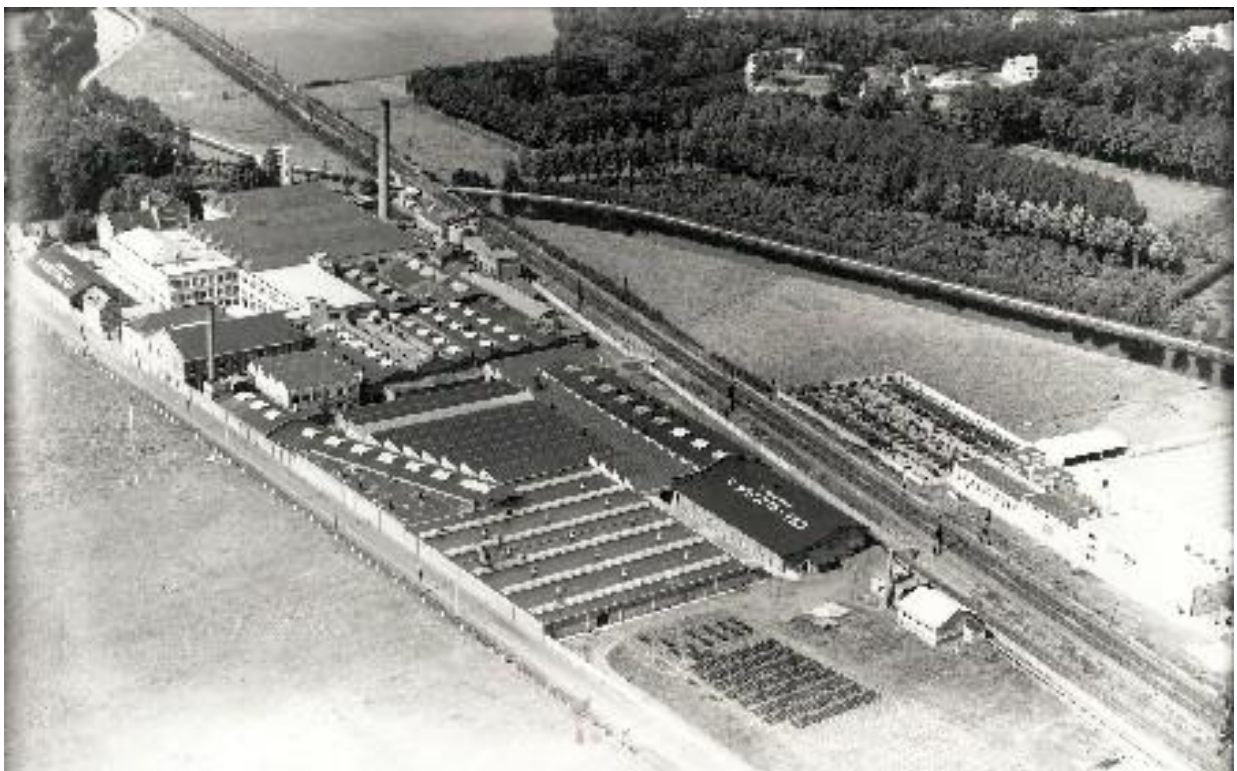

Foto 2. Luchtfoto van het terrein, vóór de sloop van de fabriek. (www.aalst.be, archief). Op de foto is te zien dat de terrein dens bezet was met fabrieksgebouwen.

De sloop van de bestaande fabrieksgebouwen vond plaats in 2013. Hierbij zijn alle gebouwen behalve twee fabrieksschouwen, de twee gebouwen die de hoofdtoegang flankeren en de bakstenen muur aan de

straatkant, afgebroken. Alle funderingen zijn uitgegraven. De zone die onder het geplande sportcomplex komt te liggen is opgevuld met gebroken steenpuin. De zones die uitgegraven werden daarbuiten, zijn opgevuld met steenpuin en gebroken steenpuin en grond (**zie figuur 17**). Deze werken gebeurden vooraf en staan los van het bodemsaneringsproject¹². In de gebouwen is de aanwezigheid van asbest vastgesteld. Daarom is er tijdens de sloopwerken getracht om deze volledig te verwijderen, zodanig dat de verdere werken (sanering en herontwikkeling) hier geen last van ondervinden.

Als gevolg van de industriële activiteiten is de bodem verontreinigd met zware metalen en was de opstart van een saneringsproject noodzakelijk.

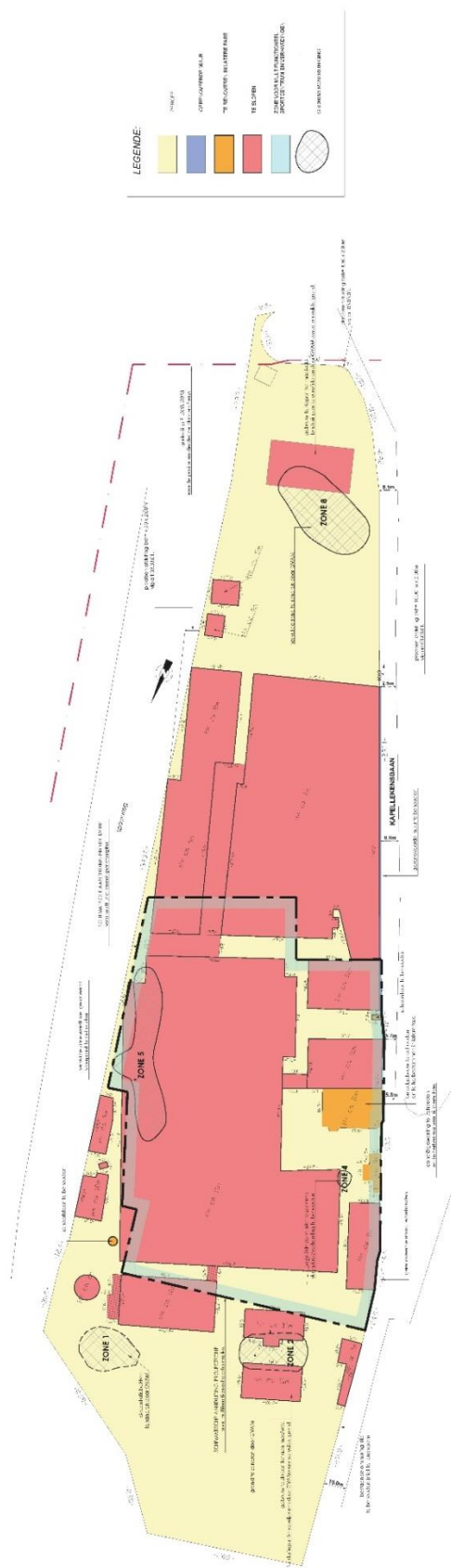
In 2004 werd in opdracht van de OVAM een beschrijvend bodemonderzoek uitgevoerd. Het onderzoek had tot doel het gedetailleerd karakteriseren van de aanwezige verontreinigingen en het bepalen van de saneringsnoodzaak en –urgentie. Gebaseerd op bovenvermelde bodemonderzoeken is door Soresma n.v. een bodemsaneringsproject opgesteld (dossiernummer OVAM 2094)¹³. In dit rapport wordt de verontreinigingstoestand samengevat en worden mogelijke saneringswerkwijzen geëvalueerd.

Het doel van de sanering was de verwijdering van de risico's die kunnen ontstaan bij invulling van de nieuwe bestemming van het terrein (contactrisico). Dit hield in dat er een leeflaagsanering werd toegepast met een maximale ontgravingsdiepte van 0,75 m onder het maaiveld. Ter hoogte van de bebouwing / verharding van het sportcomplex wordt niet ontgraven.

Er zijn vijf zones op het terrein afgebakend met een te hoge concentratie aan vervuiling. De zones zijn benoemd als zone 1, 2, 4, 5 en 8 (**figuur 17**). Per zone werden specifieke maatregelen uitgevoerd, zie onder.

¹² Bellemans 2014 & Coopman et.al. 2010.

¹³ Coopman et.al. 2010.

INPLANTINGSPLAN (schaal 1/750)
aanduiding vervuilde zones en zone herbestemming

INPLANTINGSPLAN (schaal 1/750)
aanduiding aanvullingen en te behouden delen

Figuur 17. Plan met de aanduiding van de te saneren zones ten opzichte van de contouren van het sportcomplex (bron : SOLVA) (gedetailleerde versie : zie bijlage, plannummer 3).

Overzicht van de sterk vervuilde zones :

Zone 1 : de vervuiling is uitgegraven tot op 0,75 m onder het maaiveld. Daaronder bevindt zich nog restvervuiling.

Zone 2 : de vervuiling is uitgegraven tot op 0,50 m onder het maaiveld. Daaronder bevindt zich nog restvervuiling.

Zone 4 : de vervuiling is niet uitgegraven, maar bevindt zich onder de te behouden verharding, en wordt geïntegreerd bij de funderingswerken voor het sportcomplex.

Zone 5 : de vervuiling is niet uitgegraven, maar bevindt zich onder de te behouden verharding, en wordt geïntegreerd bij de funderingswerken voor het sportcomplex.

Zone 8 : de vervuiling is uitgegraven tot op 0,75 m onder het maaiveld. Daaronder bevindt zich nog restvervuiling. In deze zone werden ook sporen van asbest vastgesteld.

1.2.2.4. Huidig terreingebruik

Momenteel is de aanleg van het sportcomplex en de parking aan de gang (**foto 3-5**). In het kader van de stedenbouwkundige vergunning voor deze werken werd geen archeologisch onderzoek geadviseerd.

Foto 3. Opname tijdens de aanleg van het sportcomplex met op de achtergrond één van de behouden fabrieksschouwen (bron : www.aalst.be).

Foto 4. Opname tijdens de aanleg van het sportcomplex (bron : www.aalst.be).

Foto 5. Opname tijdens de aanleg van het sportcomplex (bron : Rutger Lievens, www.hln.be, 28/05/2016).

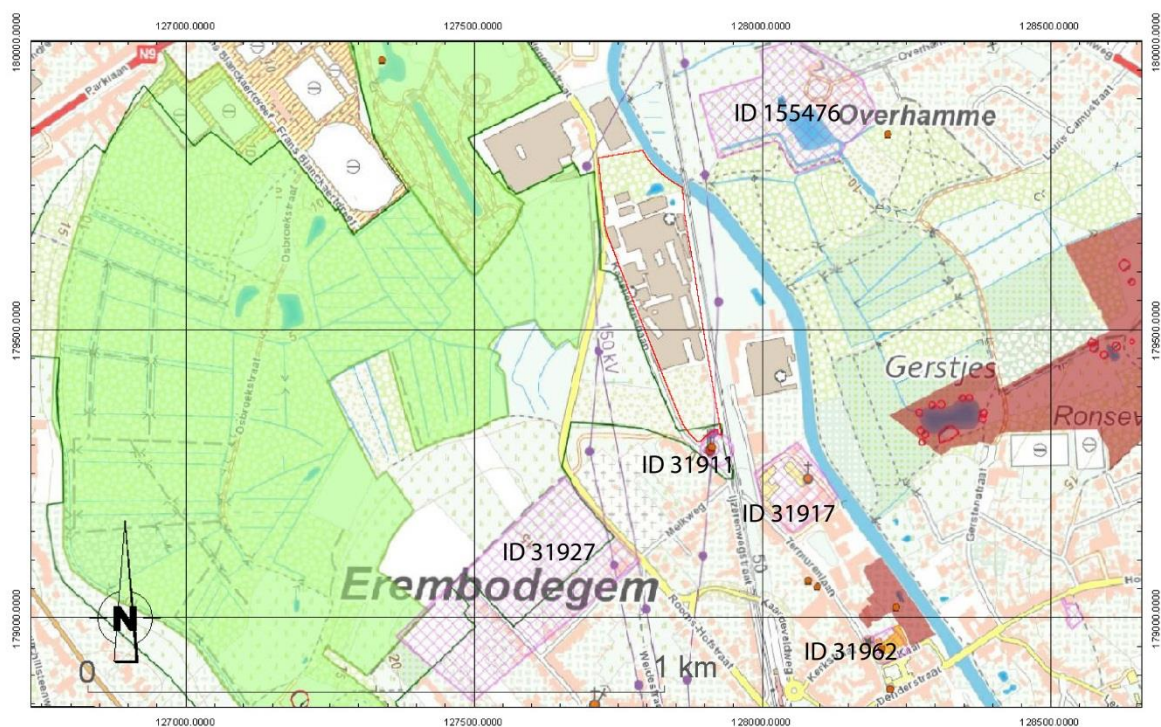
1.2.2.5. Conclusie betreffende het historisch onderzoek

Aangezien het onderzoeksgebied zich buiten de middeleeuwse stad bevindt en deze terreinen pas vanaf de 19de eeuw geleidelijk aan worden opgenomen in de stadsuitbreiding, zijn er weinig oudere kaarten beschikbaar waarop het gebied in detail staat afgebeeld. Alle geconsulteerde kaarten geven een vrij uniform beeld van het gebied, namelijk dat de terreinen in gebruik waren als landbouwgebied.

Vanaf het begin van de 20ste eeuw zijn deze terreinen in gebruik genomen als industriegronden met een vergaande bebouwing tot gevolg. In functie van de herbestemming van deze terreinen zijn uitgebreide sloop- en saneringswerken uitgevoerd.

1.2.3. Een tekstuele beschrijving van het onderzochte gebied in zijn archeologisch kader

Op de CAI zijn op het terrein zelf geen archeologische vindplaatsen gekend. In de onmiddellijke omgeving echter zijn wel enkele interessante sites gekend (**figuur 18**).

Figuur 18. Kaart van de CAI, met de archeologische vindplaatsen in de onmiddellijke omgeving (Geoportaal Onroerend Erfgoed).

Ter hoogte van de eerder genoemde kapel, net ten zuiden van het terrein, is de vondst bekend van een Romeinse bronzen wagenelement in de vorm van een paardenkop (ID 31911). Vermoedelijk kwam deze aan het licht met de aanleg van de huidige kapel. Deze vondst wordt bewaard in het Jubelparkmuseum te Brussel.

Op de percelen, op ca. 250 m naar het zuidwesten op, zijn als gevolg van een veldprospectie een concentratie van verschillende vondsten aan het licht gekomen. Het gaat om lithisch materiaal (o.a.

gepolijste bijl) en Romeins materiaal (fragmenten van *dolia*, *mortaria*, Eifelwaar, kruikwaar en *tegula*-fragmenten) (ID 31927).

Aan de overkant van de Dender, op slechts een 100-tal meter van de noordoostelijke hoek van het terrein, ligt het voormalige waterkasteel van Overhamme (ID155476). Het huidige kasteel dateert uit de 17de eeuw, maar voorgangers zijn gekend uit de 15de en mogelijk reeds 12de eeuw.

Ten zuiden van het terrein (ID31917) ligt een site met walgracht, Hof ten Hale (oudste vermelding 1362).

1.2.4. Datering en interpretatie van het onderzochte gebied.

Het projectgebied waarbinnen de omgevingswerken zullen worden gerealiseerd, betreft een terrein dat buiten het historische centrum van de stad is gelegen en pas in de twintigste eeuw met de voortschrijdende industrialisatie tot ontwikkeling is gekomen. Enkele vondsten in de onmiddellijke omgeving tonen aan dat de omgeving al vanaf de steentijden bezocht werd en dat er gedurende de Romeinse periode zeker ook activiteit was. In de middeleeuwen en postmiddeleeuwen zijn de gronden in gebruik als landbouwterreinen. De impact van het voormalige industriële complex op de ondergrond van het projectgebied is echter dermate groot, zodat geen of weinig zones nog ongeroerd zijn gebleven.

1.2.5. Een tekstuele synthese : evaluatie van de onderzoeksvragen

- Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologische potentieel van het terrein?

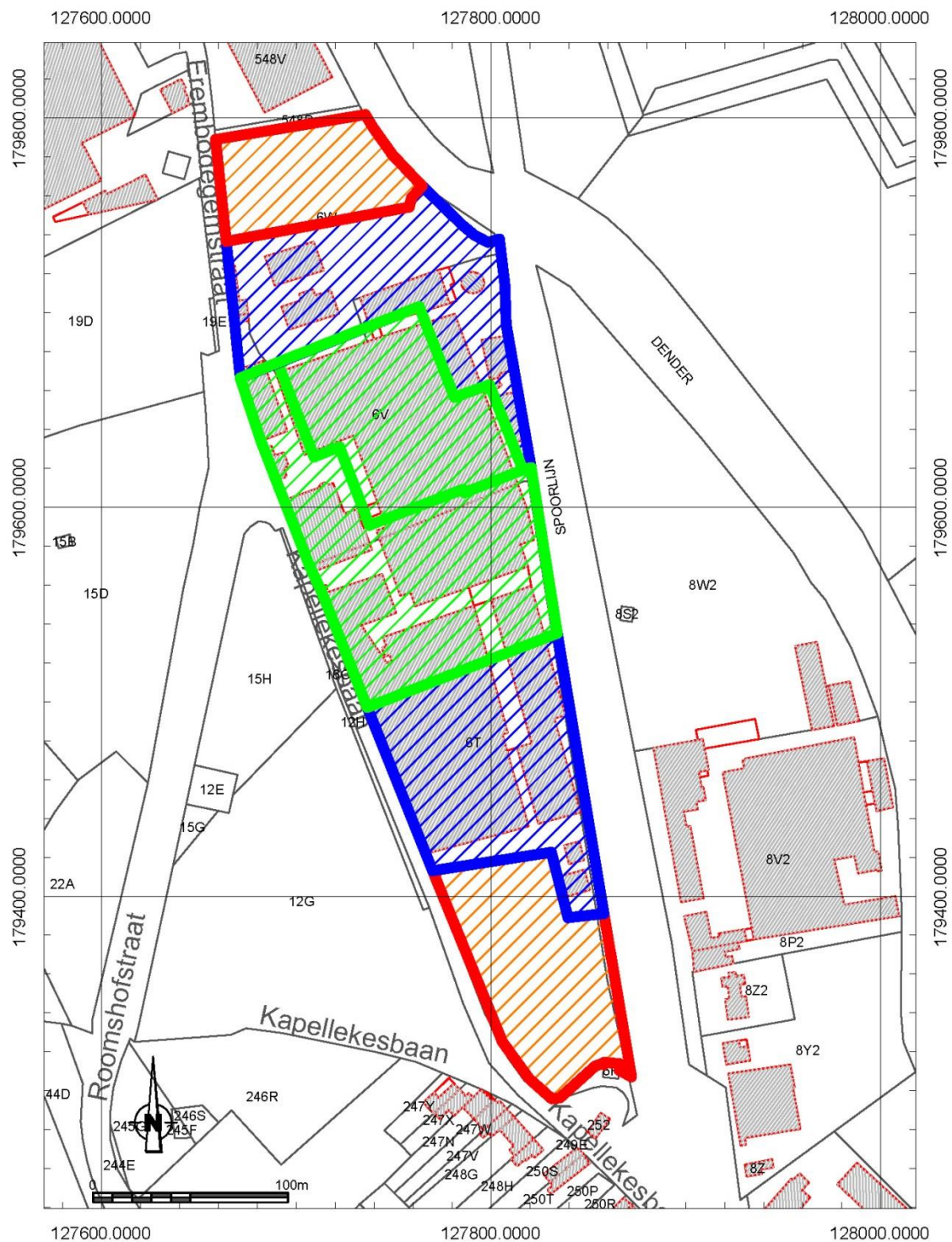
De bureaustudie toont aan dat het terrein zich bevindt in een landschappelijke zone met *in se* een archeologisch potentieel. Echter, de graad van verstoring van het terrein door de voormalige fabriekspanden van de voormalige leerlooierij en de impact van de uitgevoerde sloop- en bodemsaneringswerken is zeer groot. Archeologische restanten worden derhalve niet meer verwacht binnen het projectgebied.

- Wat is de impact van de geplande werken?

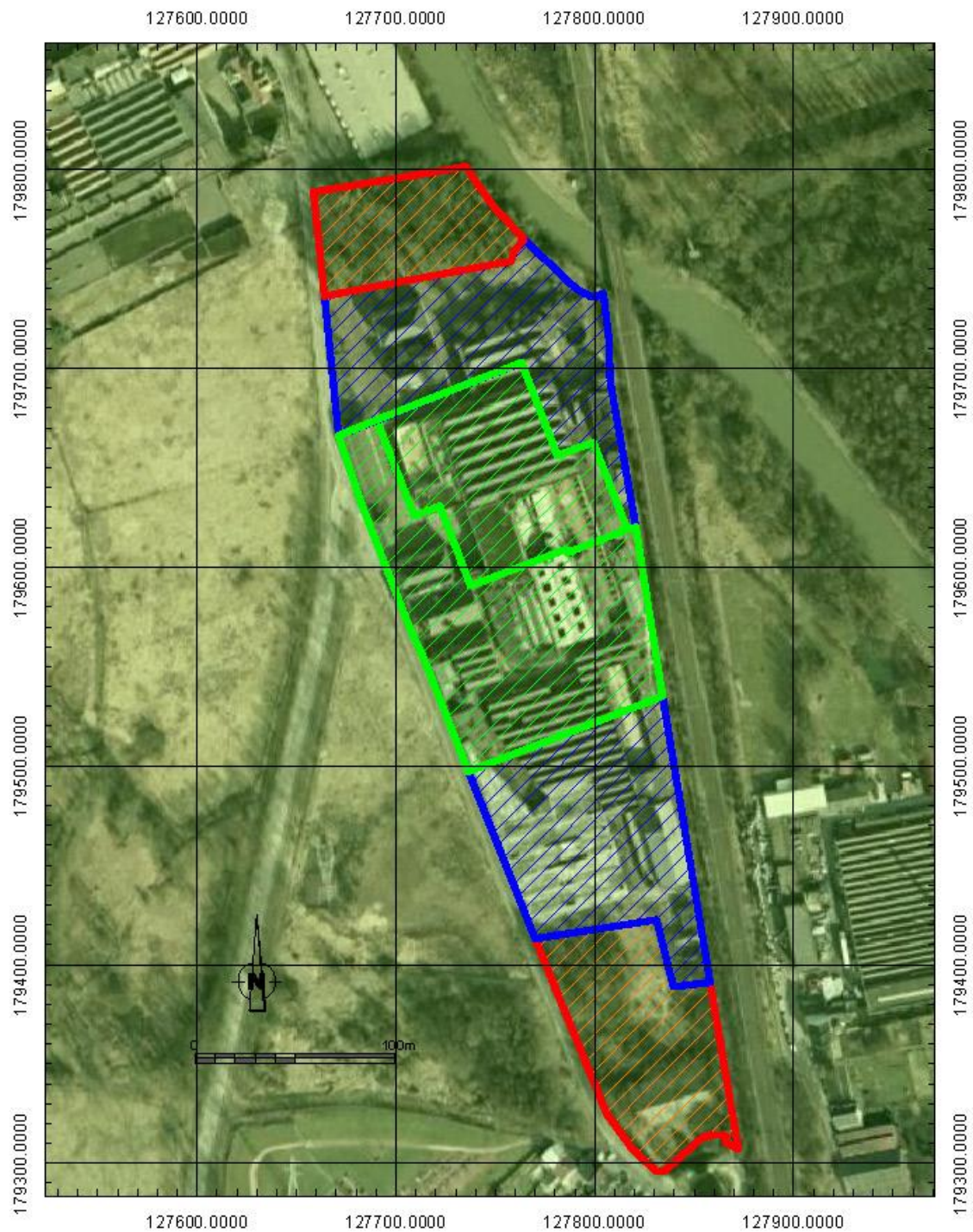
De geplande werken zijn bovendien omwille van de bevindingen van het bodemsaneringsproject van die aard dat ze geen verstoring in de ondergrond zullen teweeg brengen, maar enerzijds bestaande terrein ophogen en anderzijds bestaande situatie behouden (**figuur 19-20**).

- Is verder vooronderzoek noodzakelijk en welke vorm dient dit aan te nemen?

Gelet op de voorgeschiedenis van het terrein enerzijds en de daarop afgestemde nieuwe werkzaamheden anderzijds vinden in het kader van de omgevingsaanleg geen bijkomende verstoringen van de ondergrond plaats. Bijkomend vooronderzoek met het oog op een archeologische registratie is derhalve niet aan de orde.

Figuur 19. Projectie van de omgevingswerken op de kadasterkaart. Groen gearceerd : reeds opgeleverd, zone van het sportcomplex ; blauw gearceerd : geplande omgevingswerken, zone van ophogingen door middel van taluds ; rood gearceerd : zone van omgevingswerken, te behouden beplanting. (www.dov.vlaanderen.be).

Figuur 20. Projectie van de omgevingswerken op orthofoto met de voormalige bebouwing. Groen gearceerd : reeds opgeleverd, zone van het sportcomplex ; blauw gearceerd : geplande omgevingswerken, zone van ophogingen door middel van taluds ; rood gearceerd : zone van omgevingswerken, te behouden beplanting (www.geopunt.be)

1.2.6. Samenvatting gericht op een gespecialiseerd publiek

Een bureaustudie is uitgevoerd ten behoeve van een archeologienota voor de omgevingswerken rond het sportcomplex op de site van Schotte te Aalst. Voor de aanleg van het complex zelf werd in het verleden geen archeologisch onderzoek geadviseerd.

Uit deze bureaustudie blijkt duidelijk dat het projectgebied buiten het historische centrum van de stad is gelegen, en pas in de twintigste eeuw met de voortschrijdende industrialisatie tot ontwikkeling kwam. De terreinen zijn in het begin van de 20ste eeuw ontwikkeld als fabrieksterreinen.

De impact van het voormalige industriële complex (chromleerlooiërij Schotte) zowel wat de bouw, sloop als de sanering ervan betreft, is zeer groot.

Archeologische restanten worden derhalve niet meer verwacht binnen het projectgebied.

De geplande werken zijn bovendien omwille van de bevindingen van het bodemsaneringsproject van die aard dat ze geen verstoring in de ondergrond zullen teweeg brengen.

1.2.7. Samenvatting gericht op een niet gespecialiseerd publiek

Zie 1.2.6.

DEEL 2. Bibliografie

Bellemans E. 2014. Eindevaluatieonderzoek: Bodemsaneringswerken Lederfabriek Schotte, Kapellekensbaan 2 te Aalst (Erembodegem), OVAM dossiernummer 2094, Mechelen.

Coopman A., Lesy J., Rombouts A. & Meskens K. 2010. Bodemsaneringsproject Schotte - Aalst, Soresma, Antwerpen.

De Groote K. 2010 “The contribution of archaeological sources to the research in the formation of towns. The example of Aalst, a border town in the county of Flanders”, in: De Groote, K., Tys, D & Pieters, M. (eds.), *Exchanging Medieval Material Culture. Studies on Archaeology and History presented to Frans Verhaeghe, Relicta Monografieën 4*, pp. 249-266.

De Groote K. 2013. De stadswording van Aalst. Of hoe een Merovingische nederzetting uitgroeide tot een laatmiddeleeuwse stad, in *M&L. Monumenten, Landschappen & Archeologie*, jg. 32, nr. 1, 2013, p. 4-32.

In't Ven I. & De Clercq W. 2005. Een lijn door het landschap. Archeologie en het vTn-project 1997-1998, Brussel.

Klinkenborg, De Maeyer & Cherretté 2010. Aalst Statieplein. Archeologisch onderzoek. Solva-archeologierapport 15.

Vanmoerkerke J. 1983. “Epipaleolithicum onder het Onze-Lieve-Vrouw-Hospitaal te Aalst”, in: *Archaeologia Belgica* 253, pp. 14-16.

Websites

<https://cai.onroenderfgoed.be/>

<https://inventaris.onroenderfgoed.be/>

www.geopunt.be

www.dov.vlaanderen.be

www.aalst.be

www.hln.be

www.nieuwblad.be

DEEL 3. Bijlagen

3.1. Plannenlijst

projectcode	2016H122
onderwerp	plannenlijst
plannummer	1
type plan	Overzichtsplan
onderwerp plan	Ontworpen toestand
aanmaakschaal	1/500
aanmaakwijze	digitaal
datum	20-05-2016
plannummer	2
type plan	bouwplan
onderwerp plan	dwarsprofiel
aanmaakschaal	1/500
aanmaakwijze	digitaal
datum	1-08-2016
plannummer	3
type plan	overzichtsplan
onderwerp plan	Vervuilingsplan
aanmaakschaal	1/750
aanmaakwijze	digitaal
datum	08-05-2012

plannummer	4
type plan	bodemkaart
onderwerp plan	bodemassociatiekaart
aanmaakschaal	1/5000
aanmaakwijze	digitaal
datum	23-08-2016
plannummer	5
type plan	hoogtemodel
onderwerp plan	Digitaal hoogtemodel
aanmaakschaal	1/5000
aanmaakwijze	digitaal
datum	23-08-2016
plannummer	6
type plan	Historische kaart
onderwerp plan	Popp-kaart
aanmaakschaal	1/5000
aanmaakwijze	digitaal
datum	23-08-2016
plannummer	7
type plan	Kadasterplan
onderwerp plan	Situering van de geplande werken
aanmaakschaal	1/2500
aanmaakwijze	digitaal
datum	23-08-2016
plannummer	8
type plan	Luchtfoto 2005-2007
onderwerp plan	Situering van de geplande werken
aanmaakschaal	1/2500
aanmaakwijze	digitaal
datum	23-08-2016